

Samenvatting bevindingen huisvesting buitenlandse werknemers in coronatijd

Inleiding

Naar aanleiding van signalen uit de fruitsector (via ZLTO/NFO) en de vrijetijdseconomie heeft de door de provincie aangestelde aanjager huisvesting buitenlandse werknemers onderzocht of er knelpunten zijn ontstaan rondom de huisvesting van hun seizoenmedewerkers als gevolg van de coronacrisis.

Aanpak

Het onderzoek heeft plaatsgevonden door een enquête uit te zetten bij een breed scala aan bedrijven uit meerdere branches. Daarnaast zijn gesprekken gevoerd met de 13 gemeenten in Zeeland, met vertegenwoordigers van de brancheorganisaties, met diverse individuele ondernemers, met aanbieders van huisvesting, met GGD, Veiligheidsregio en RUD.

Enquête

Om inzicht te krijgen in de omvang van de huisvestingsproblematiek is via brancheorganisaties een enquête uitgezet onder een brede doelgroep van ondernemers die mogelijk gebruik maken van buitenlandse werknemers. Het gaat om aangesloten bedrijven bij de ZLTO, NFO, Horeca Nederland afdeling Zeeland, Hiswa/Recron en VNO/NCW (voornamelijk werkgevers in de haven).

De enquête is door 113 respondenten ingevuld, waaronder 64 vanuit de fruitteelt en land- en tuinbouw, 22 vanuit de horeca en verblijfsrecreatie de rest uit diverse andere sectoren. Van de 113 respondenten hebben er 85 aangegeven gebruik te maken van buitenlandse werknemers. Deze werknemers worden of op eigen terrein gehuisvest of via detacheringbureaus op diverse locaties (veelal woningen in dorpen en steden) in Zeeland en West-Brabant.

22 respondenten hebben aangegeven dat zij problemen ervaren bij het realiseren van voldoende huisvesting en 12 daarvan hebben aangegeven ondersteuning te wensen. Met 8 van de 12 respondenten (2 respondenten hebben geen naam en adres doorgegeven en 2 respondenten waren aanbieders van huisvesting) heeft de aanjager persoonlijk contact gehad. In alle gevallen heeft dit geleid tot een oplossing van het probleem en/of antwoord op de gestelde vraag. In een aantal gevallen nadat de aanjager ook contact heeft gehad met de desbetreffende gemeente. In geen van de gevallen werd gevraagd om hulp bij het realiseren van extra huisvesting.

De enquête bood ook de mogelijkheid om aan te geven dat men wilde meedenken over oplossingen voor de huisvestingsproblematiek. Om met deze respondenten heeft de aanjager contact gehad.

Op basis van de enquête zou men kunnen concluderen dat slechts een beperkt aantal respondenten problemen heeft ondervonden bij het huisvesten van werknemers in deze zomer en/of in de plukperiode.

De enquête geeft echter maar een beperkt inzicht. Uit de gevoerde gesprekken met de brancheorganisaties en individuele ondernemers is het beeld vanuit de enquête wel bevestigd. Dat betekent niet dat er geen structureel probleem is met de huisvesting van buitenlandse werknemers.

Niet is uit het onderzoek naar voren gekomen of ondernemers zelf huisvesting geregeld hebben die niet aan de coronamaatregelen voldoet. Er zijn wel signalen dat huisvesting niet altijd aan de eisen voldoet.

Gesprekken met gemeenten, stakeholders en aanbieders van huisvesting en/of personeel.

De aanjager heeft men alle 13 gemeenten gesproken. Ook heeft hij gesproken met vertegenwoordigers van de belangrijke stakeholders in dit vraagstuk: ZLTO, NFO, Horeca Nederland afdeling Zeeland, Hiswa/Recron en VNO/NCW. Hij heeft ook een ledenvergadering van de NFO bijgewoond.

Tenslotte heeft hij ook gesproken met diverse aanbieders van en verantwoordelijken voor woonruimte (projectontwikkelaars, uitzend- en detacheringsbureaus, e.d.).

Op basis van de gevoerde gesprekken en verkregen informatie blijkt dat de huisvesting van buitenlandse werknemers een duidelijk structureel aandachtspunt c.q. probleem voor werkgevers, gemeenten en brancheorganisaties is.

Uit de gesprekken met de gemeenten komt tot nu tot het beeld naar voren dat de coronamaatregelen slechts in enkele gevallen in deze zomerperiode en in de komende plukperiode tot acute problemen leidt. Dit sluit dus aan bij de resultaten van de enquête.

Wel is het zo dat corona het structurele probleem van de huisvesting urgenter maakt.

Stakeholders en aanbieders van huisvesting hebben verder diverse suggesties gedaan voor mogelijke oplossingen en aanpassing van beleid van gemeenten en provincie.

Adviezen

Op basis van het onderzoek en de bevindingen worden de volgende adviezen geformuleerd.

1. Zorg voor een eenduidig gemeentelijk beleid betreffende de huisvesting van (buitenlandse) werknemers

De problematiek van huisvesting van buitenlandse werknemers heeft al enkele jaren de aandacht van de provincie en de gemeenten. Als gevolg van de corona uitbraak is nu extra aandacht gevestigd op de kwaliteit van de huisvesting. De druk op de beschikbare huisvesting en de kwaliteit daarvan zal de komende jaren alleen maar toenemen en Zeeland moet zich op de arbeidsmarkt niet uit de markt prijzen omdat er onvoldoende (flexibele en betaalbare) huisvesting beschikbaar is. Overigens gaat het niet alleen om flexibele huisvesting, maar ook om betaalbare huurwoningen voor werknemers die bedrijven na een tijdelijk dienstverband in vaste dienst willen nemen.

Diverse gemeenten hebben wel beleid geformuleerd, maar per gemeente zitten daar verschillen in. Daarom wordt geadviseerd dit waar mogelijk op elkaar af te stemmen dan wel te uniformeren. Dit wordt door verschillende stakeholders zoals brancheorganisaties, aanbieders van huisvesting, detacheerders en ook door individuele ondernemers aangegeven.

2. Breng vraag en aanbod van beschikbare huisvesting in beeld

Er is onvoldoende inzicht in wie waar tijdelijk gehuisvest is. Dat blijkt uit de gesprekken met alle stakeholders. Gemeenten hebben er ook geen zicht op, zeker niet als het gaat om individuele woningen in dorps- en stadskernen. Vraag is dan ook of al het potentieel aan beschikbare huisvesting in de provincie wordt benut. Om hieraan invulling te geven zouden

alle betrokkenen aangespoord moeten worden om vraag en aanbod via de provincie en voor de hele provincie in beeld te brengen, bijvoorbeeld via het Expertisecentrum Flexwonen.

3. Breng de kwaliteit van de beschikbare huisvesting in beeld

Uit het onderzoek komt niet duidelijk naar voren wat de gemiddelde kwaliteit is van de huisvesting van buitenlandse werknemers. Misstanden zijn ook niet naar voren gekomen, terwijl er signalen zijn dat die er wel zijn. Dit inzicht zou wellicht verkregen kunnen worden door het invoeren van een registratieplicht. Inschrijving in het BRP (Basis Registratie personen) bij langer verblijf dan 4 maanden wordt niet gedaan en ook schrijft men zich niet in het RNI (Register Niet Ingezetenen) in.

Dit punt zal verder worden uitgewerkt. De provincie zal dit punt van registratie ook via een brief bij het aanjaagteam bescherming arbeidsmigranten onder leiding van Emiel Roemer onder de aandacht gebracht. Verwacht wordt dat dit aanjaagteam zal gaan adviseren een registratieplicht in te voeren.

4. Geef praktische invulling betreffende het advies van de commissie Roemer

Vaststaat dat er een duidelijk verschil is in het kunnen beschikken over huisvesting voor een hele korte periode (maximaal 8 weken), zoals tijdens het plukseizoen van de fruitteelt, en huisvesting voor een langer verblijf. Een mogelijk onderscheid kan ook worden gemaakt op basis van de kostprijs van huisvesting ten opzichte van de salarissen die in bepaalde branches betaald worden.

In de beter betaalde banen nemen werknemers al lang geen genoegen meer met meer dan 1 persoon op een kamer. In die gevallen is de norm van 1 persoon per kamer geen probleem. Bij lager betaalde banen is meer personen op 1 kamer meer regel dan uitzondering. Dat komt enerzijds omdat er gewoonweg niet voldoende huisvesting voor 1 persoon per kamer beschikbaar is en anderzijds omdat branches aangeven dat dit niet betaalbaar is (hetzij voor de werkgever, hetzij voor de werknemer).

Het uitgangspunt van de commissie Roemer van 1 persoon per kamer lijkt daarom in bepaalde gevallen moeilijk realiseerbaar. De vraag rijst of er in bepaalde omstandigheden van deze norm afgeweken kan worden en hoever daarin dan wordt gegaan. Op de ledenvergadering van de NFO is de wens uitgesproken dat het gedurende de plukperiode mogelijk zou moeten zijn om toch 4 personen op 1 kamer te huisvesten, onder voorwaarde dat er andere maatregelen genomen worden om besmetting met Covid19 te voorkomen. Wij willen graag onderzoeken of dit de enige betaalbare oplossing is of dat er andere oplossingen mogelijk zijn.

Dit punt zal ook door de Provincie worden aangekaart bij het aanjaagteam bescherming arbeidsmigranten onder leiding van Emiel Roemer via de eerder aangehaalde brief.